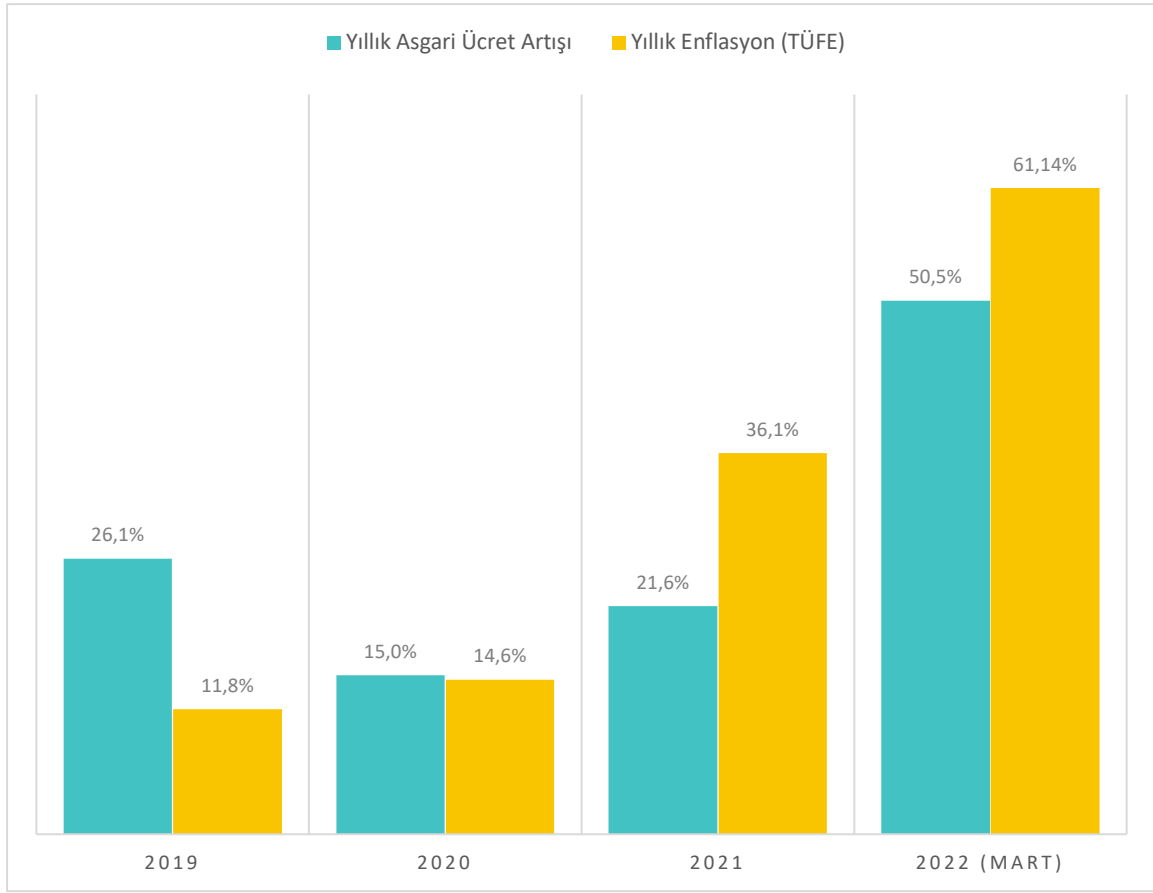

SORU VE YANITLARLA ASGARI ÜCRET NEDEN GÜNCELLENMELİ?

**Grafik 1: Asgari Ücret Artışı ve Yıllık Enflasyon Oranları (TÜFE)
(Yüzde) (2019-2022)**

Kaynak: TÜİK Tüketici Fiyat Endeksleri, Yıllık Asgari Ücret Artışları, DiSK-AR.
Açıklama: 2022 enflasyon verisi Mart 2022 itibarıyla yıllıktır.

- ☑ 2022 asgari ücreti daha yılın üçüncü ayında enflasyonun altında kaldı!
- ☑ Asgari ücret 2018'den bu yana gıda enflasyonu karşısında eriyor!
- ☑ Türkiye, Avrupa'nın en düşük ikinci asgari ücretli ülkesi!
- ☑ Asgari ücretin yılda birden fazla belirlenmesinin önünde yasal bir engel yok!
- ☑ Asgari ücret geçmişte yılda birden çok kez belirlendi.

- 2021'in son çeyreğinden bu yana hızla artan hayat pahalılığı nedeniyle asgari ücretin yeniden belirlenmesi gündeme geldi.
- "Tarihin en yüksek asgari ücret zammı" iddialarıyla yüzde 50,5'lik bir artışla 4.253 TL olarak belirlenen 2022 asgari ücreti daha yılın üçüncü ayında enflasyonun ve gıda enflasyonunun çok altında kaldı.
- Hükümet yetkilileri "asgari ücretin zamanı aralık ayı", "asgari ücretli enflasyona karşı korundu", "2022 yılında tarihin en büyük artışı yapıldı" gibi gerekçelerle asgari ücretin yeniden belirlenmesine karşı çıkıyor. Bu iddialar gerçeği yansıtmıyor.
- DİSK-AR tarafından hazırlanan bu araştırma bülteninde asgari ücretin enflasyon ve gıda enflasyonu karşısındaki durumu, Avrupa ülkeleri ile karşılaştırması ve asgari ücretin güncellenmesi ilgili yasal durum soru ve cevaplarla ele alınıyor.

Soru: Asgari Ücret Enflasyona Karşı Korundu mu?

Yanıt: Hayır! Asgari ücret enflasyona yenildi! İşte ispatı:

2018'de 1.603,1 TL olan asgari ücret 2019'da yüzde 26,1 artışla 2.020,9 TL olarak belirlenmişti. Asgari ücret artışı 2019 yıllık enflasyonunun (yüzde 11,8) 14,3 puan üzerindeydi. 2020'de asgari ücret yıllık yüzde 15 artış ile 2.324,7 TL olarak belirlenmişti. 2020 enflasyonu 14,6 olarak gerçekleşti ve asgari ücret artışı ile enflasyon artışı başa baş oldu.

2021'de ise asgari ücret yüzde 21,6'lık bir artış ile 2.825,9 TL olarak belirlenmişti. 2021 asgari ücret artışı enflasyonun yaklaşık 15 puan altında kaldı. Kuşkusuz bunun önemli sebebi 2021'in son çeyreğinde artan enflasyon oldu (Grafik 1).

2022 yılında asgari ücrete yapılan yüzde 50,4'lük ücret artışının ise yılın daha üçüncü ayında enflasyonun yaklaşık 10 puan altında kaldığı görülmektedir (Grafik 1).

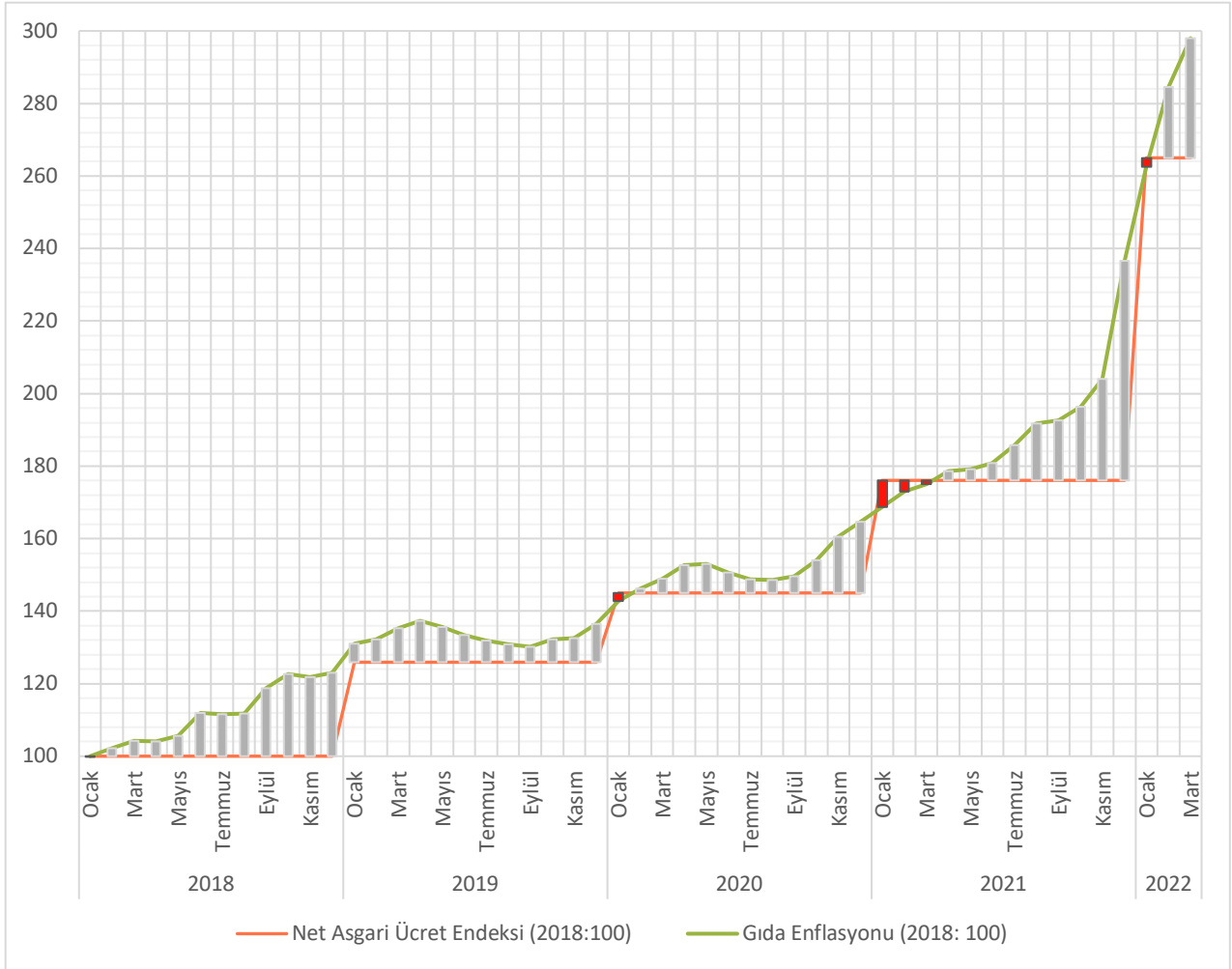
TÜFE'den yüksek seyreden gıda fiyatları artışına göre ise asgari ücret artışı çok daha düşük kaldı. 2018 Ocak ayını baz alarak yaptığımız hesaplama göre asgari ücret artışı birkaç ay hariç enflasyonun altında seyretti. 2018 Ocak ve 2022 Mart arasında geçen sürede asgari ücret endeksi genellikle gıda enflasyonu endeksinin altında kaldı (Ek Tablo, Grafik 2).

Grafik 2'de yer alan gri sütunlu bölümler asgari ücretin enflasyon artışı altında kaldığı dönemleri gösteriyor. Görüldüğü gibi asgari ücret 2018'den bu yana gıda enflasyonun ciddi biçimde altında seyrediyor.

Asgari ücret endeksi sadece 2020 Ocak ayı, 2021 Ocak ve Şubat ayları ve 2022 Ocak ayında gıda enflasyonu endeksi üstüne çıkabildi. Diğer aylarda gıda enflasyonu endeksinin altında seyretti.

Yüksek enflasyon dönemlerinde yıllık asgari ücret artışı işçilerin alım gücünü düşürüyor. Yıl içinde asgari ücret eriyor. Bu nedenle yüksek enflasyon dönemlerinde asgari ücretin yıl içinde birkaç kez yenilenmesi alım gücünün korunması için gereklidir.

Grafik 2: Net Asgari Ücret ve Gıda Enflasyonu Endeksi (Yüzde) (2018 Ocak-2022 Mart)

Kaynak: TÜİK Tüketici Fiyat Endeksleri, ÇSGB Asgari Ücret, DİSK-AR.

Açıklama: Grafikteki gri sütunlar asgari ücretin gıda enflasyonunda düşük olduğu, kırmızı sütunlar ise yüksek olduğu ayları gösteriyor.

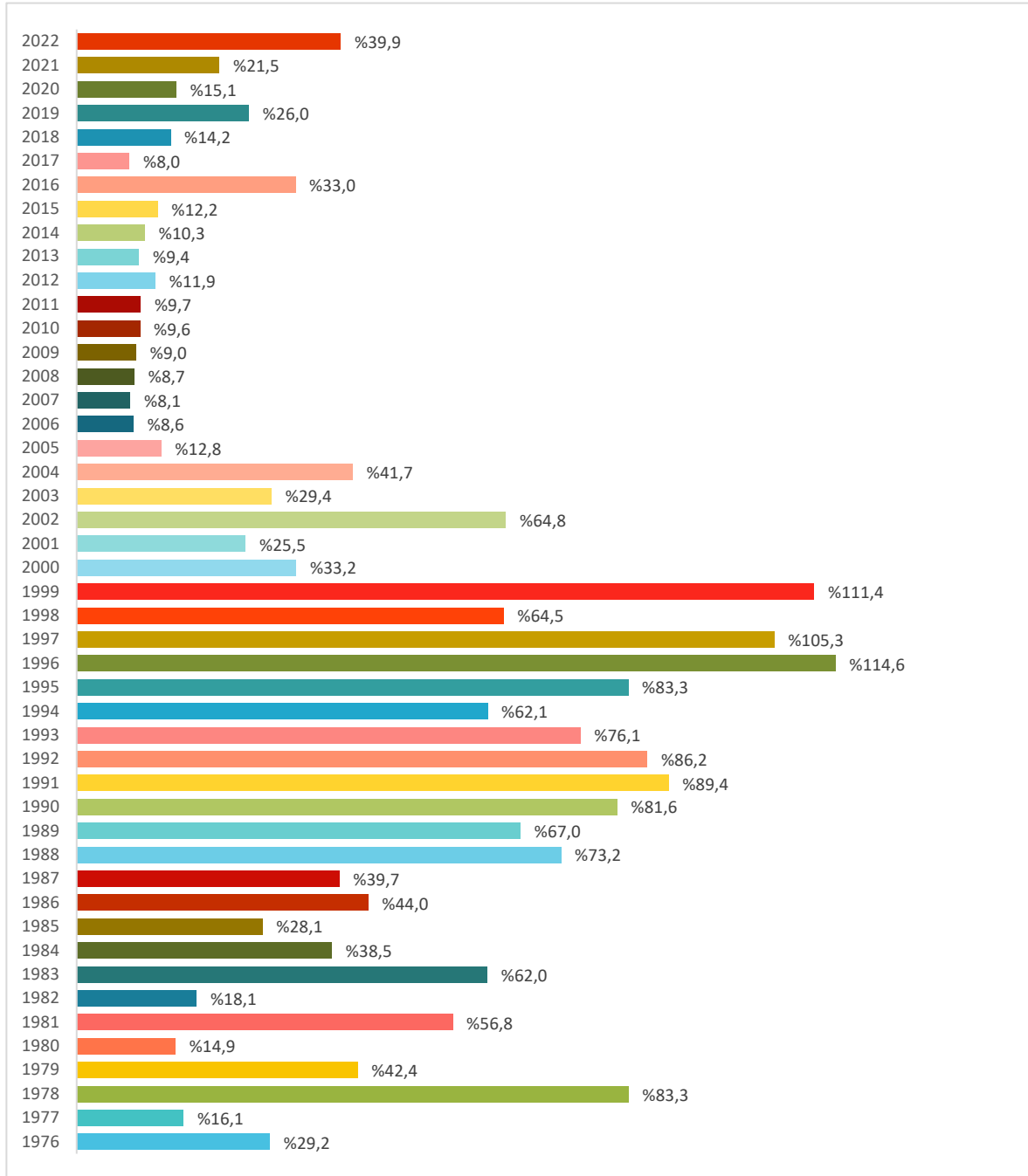
Soru: 2022 Asgari Ücreti Tarihin En Yüksek Artışı mı?

Yanıt: Hayır. 2022 asgari ücret artışı tarihin en yüksek artışı değil. Asgari ücret en az 15 kez yüzde 50'den fazla arttı.

2022 yılı için asgari ücrete yapılan zam hükümet çevrelerinde “tarihin en büyük asgari ücret artışı” olarak sunuldu. 2022 yılı için net asgari ücrete yüzde 50,4'lük ve brüt asgari ücrete ise yüzde 39,9'luk bir zam yapıldı. Bu oranlar tarihin en yüksek oranı değildir. Grafik 4'te asgari ücretin ülke çapında belirlenmeye başlandığı 1976'dan bu yana brüt asgari ücrete yapılan zamlar yer almaktadır.

1976'dan bu yana özellikle enflasyonun ve pahalılığın olduğu dönemlerde, brüt asgari ücrete 20 kez yüzde 40 ve üzerinde zam yapıldı. Net asgari ücrete ise 15 kez yüzde 50'nin üzerinde zam yapıldı.

1996, 1997 ve 1998 yıllarında ise brüt asgari ücret yüzde 100'ün üzerinde zamlandı. Dolayısıyla 2022 zammının tarihin en yüksek zam oranı olduğunu söylemek gerçeklerle bağdaşmayan bir iddiadan ibarettir.

Grafik 4: Yıllık Brüt Asgari Ücret Artışı (1976-2022)

Kaynak: ÇSGB, Brüt Asgari Ücret Düzeyleri, DİSK-AR.

Açıklama: 2022 net asgari ücreti artışı yüzde 50,4 olarak gerçekleşmiştir.

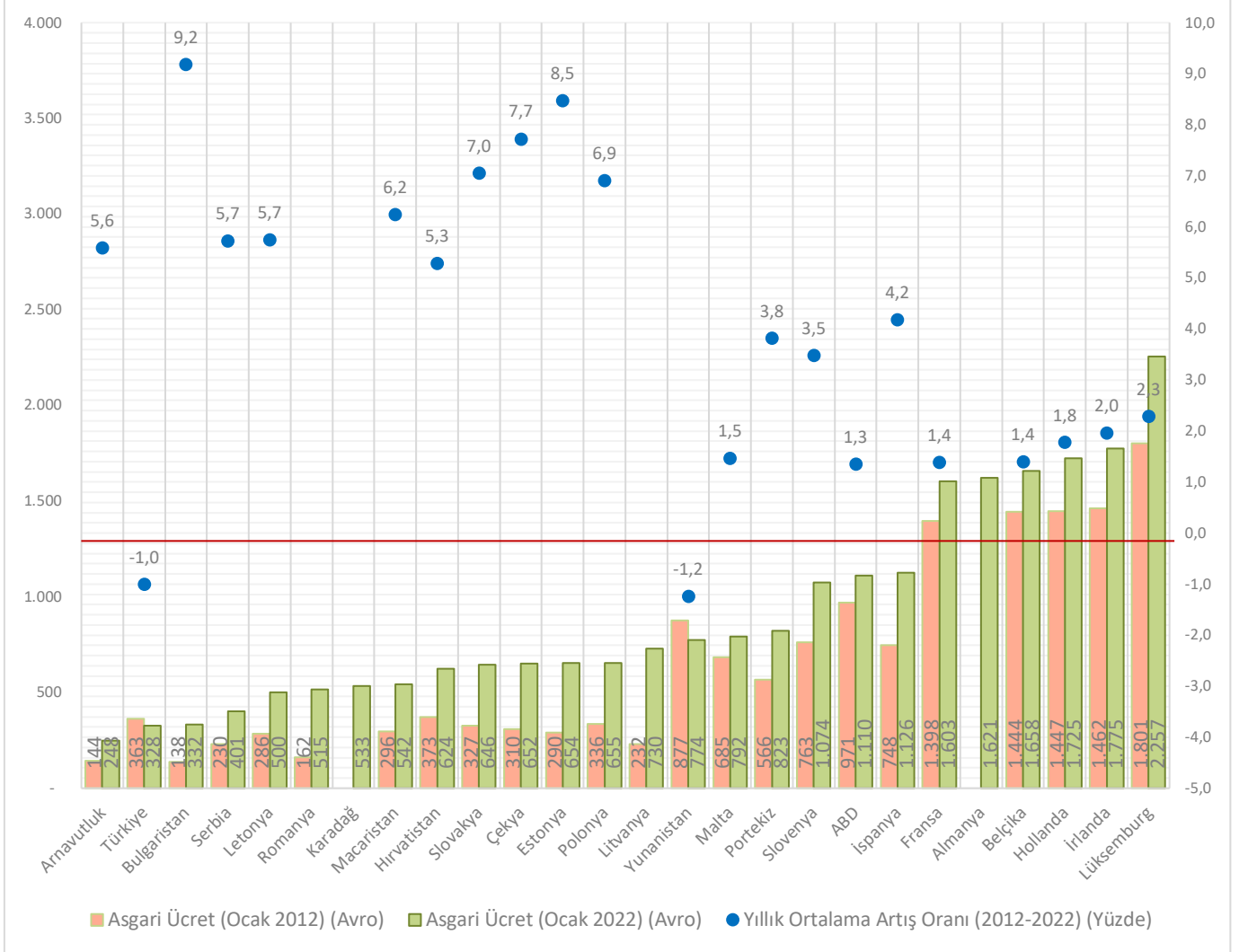
Soru: Türkiye’de Asgari Ücret Avrupa Sıralamasında Nerede?

Yanıt: Arnavutluk’tan sonra sondan ikinci!

Eurostat 2022 Ocak verilerine göre Türkiye, 328 Euro ile Avrupa’nın en düşük asgari ücretli ikinci ülkesidir. Türkiye’den sonra gelen ülke ise 248 Euro ile Arnavutluk’tur (Grafik 3). AB ülkeleri arasında en yüksek asgari ücrete sahip üç ülke ise Lüksemburg (2.257 Euro), İrlanda (1.775 Euro) ve Hollanda’dır (1.725 Euro).

Öte yandan 2012 ve 2022 arasında yıllık ortalama asgari ücret artışına bakıldığında Türkiye'nin asgari ücretinin Euro bazında yılda ortalama yüzde 1 oranında azaldığı görülmektedir. Türkiye dışında Euro bazında asgari ücreti azalan diğer ülke ise Yunanistan olmuştur (Grafik 3).

Grafik 3: AB Ülkeleri, ABD ve Türkiye'de Asgari Ücret ile Yıllık Ortalama Değişim Oranı (Euro) (Yüzde) (2012 Ocak-2022 Ocak)

Kaynak: Eurostat, Minimum wages, January 2022 and January 2012, DiSK-AR.

Soru: Asgari Ücretin Güncellenmesinin Önünde Yasal Bir Engel Var mı?

Yanıt: Hayır, yok!

Asgari ücretin yıl içinde yeniden belirlenmesi için yasal değişikliğe ihtiyaç olduğu yönünde iddialara rastlanıyor. Bu iddia doğru değildir. Artan pahalılık ve zamlar karşısında işçilerin alım gücünün korunması amacıyla asgari ücrete zam yapılmasının karşısında hukuki bir engel bulunmuyor.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 39. maddesinde "iş sözleşmesi ile çalışan ve bu Kanun kapsamında olan ve olmayan her türlü işçinin ekonomik ve sosyal durumlarının düzenlenmesi için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca Asgari Ücret Tespit Komisyonu aracılığı ile ücretlerin asgari sınırları **en geç iki yılda bir belirlenebileceği**" belirtiliyor. Yasa metninden açıkça görüleceği üzere asgari ücret "en geç iki yılda bir" belirlenebilir. Dolayısıyla iki yıl dolmadan asgari ücretin yeniden belirlenmesini

engelleyecek herhangi bir kısıtlayıcı hüküm bulunmuyor. Bakanlık istediğinde Komisyon her zaman toplantıya çağrılabilir ve asgari ücret yeniden belirlenebilir.

Asgari ücretin yılda bir defa saptanmasıyla ilgili bir kural yoktur. Enflasyonun yüksek olduğu dönemlerde asgari ücret yılda birden fazla zam yapılarak belirlenebilir. Asgari Ücret Tespit Komisyonu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın çağrısıyla toplanıp, asgari ücreti artırabilir.

Soru: Asgari Ücret Daha Önce Yılda Birden Fazla Belirlendi mi?

Yanıt: Evet, birçok kez belirlendi.

Asgari ücretin geçmişte yılda birden fazla belirlendiği yıllar oldu. 1990'lardan bu yana özellikle enflasyonun ve pahalılığın yüksek olduğu yıllarda asgari ücret yılda birden fazla belirlendi. 2015 öncesinde bazı yıllarda asgari ücret altışar aylık olarak saptanırken bazı yıllarda ise Komisyon yılda 2 kez toplandı. Dolayısıyla 2015 öncesinde yılda birkaç kez asgari ücret saptanması yaygın bir uygulamadır.

Asgari ücretin yılda birden çok belirlendiğine ilişkin ayrıntılı veriler Çalışma ve sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın aşağıda bağlantısı yer alan tablosunda görülmektedir:

<https://www.csgb.gov.tr/media/35787/yillar-itibariyle-net-brut-asgari-ucretler.pdf>

Ek Tablo: Net Asgari Ücret ve Gıda Enflasyonu Endeksi (Yüzde) (2018 Ocak-2022 Mart)

		Net Asgari Ücret Endeksi (2018:100)	Gıda Enflasyonu (2018: 100)			Net Asgari Ücret Endeksi (2018:100)	Gıda Enflasyonu (2018: 100)
2018	Ocak	100,00	100,00	2020	Ocak	145,00	142,80
	Şubat	100,00	102,24		Şubat	145,00	146,13
	Mart	100,00	104,32		Mart	145,00	148,98
	Nisan	100,00	104,10		Nisan	145,00	152,75
	Mayıs	100,00	105,61		Mayıs	145,00	153,11
	Haziran	100,00	111,93		Haziran	145,00	150,66
	Temmuz	100,00	111,61		Temmuz	145,00	148,73
	Ağustos	100,00	111,68		Ağustos	145,00	148,61
	Eylül	100,00	118,83		Eylül	145,00	149,59
	Ekim	100,00	122,66		Ekim	145,00	154,12
	Kasım	100,00	121,75		Kasım	145,00	160,53
	Aralık	100,00	123,06		Aralık	145,00	164,59
2019	Ocak	126,00	130,97	2021	Ocak	176,00	168,67
	Şubat	126,00	132,15		Şubat	176,00	173,01
	Mart	126,00	135,37		Mart	176,00	174,97
	Nisan	126,00	137,26		Nisan	176,00	178,69
	Mayıs	126,00	135,65		Mayıs	176,00	179,21
	Haziran	126,00	133,41		Haziran	176,00	180,78
	Temmuz	126,00	131,94		Temmuz	176,00	185,79
	Ağustos	126,00	130,92		Ağustos	176,00	191,70
	Eylül	126,00	130,14		Eylül	176,00	192,65
	Ekim	126,00	132,29		Ekim	176,00	196,36
	Kasım	126,00	132,58		Kasım	176,00	204,05
	Aralık	126,00	136,46		Aralık	176,00	236,68
<i>Kaynak: TÜİK Tüketici Fiyat Endeksleri, ÇSGB Asgari Ücret, DİSK-AR.</i>				2022	Ocak	265,00	262,47
					Şubat	265,00	284,56
					Mart	265,00	298,01